

Sayın Editör,

Bu mektubumla aile hekimine yararlı olabilecek internet kaynakları hakkında bilgi vermek istiyorum.

Bilgisayar endüstrisi ve telekomünikasyon endüstrisi, on yıllar boyunca, teknolojik evrimlerini birbirlerinden ayrı yollarda sürdürdüler. İki sektör yaklaştığını gördükleri bilgi çağının yapı taşlarını oluşturmaktaydı.¹⁻³

Bu iki endüstrinin de evrim yollarında önemli bir sapa-maya yol açan (ya da yolları buluşturan) etken, Internet olarak adlandırdığımız ve birbirine bağlı bilgisayarlar oluşturan geniş global şebeke oldu. Bu süreçte her iki endüstri de daha önce yaptıkları evrim planlarını önemli ölçüde değiştirme gereğini kabullendiler. Aynı zamanda evrim yollarının birleşmesi insanların temel iletişim biçimlerinde büyük yeniliklere de yol açmaktadır. Sayısal şebekelerle bilgisayar ortamının “evliliğinin” ürünü Internet, endüstri üstadı George Gilder’in da nitelediği gibi “bağlaşımın büyüğü”dür. Bu “büyü” Metcalfe yasası ile açıklanabilir. Adını Ethernet’in babası ve 3Com şirketinin kurucularından Robert Metcalfe’den alan bu yasaya göre, “n” sayıda makinenin birbirine bağlanması, bu makinelerin potansiyel gücünde üstsel bir artışa (n²) yol açacaktır. Bu makinelerin araba, telefon ya da bilgisayar olması farketmez. Yolsuz arabaların ve şebekesiz bilgisayarların sağlayacağı fayda kısıtlıdır; ama altyapının ya da telefon veya bilgisayar söz konusu olduğunda bil-yapının (bileşim altyapısının) sağlanması halinde bu makinelerin getirdiği katma değer de katlanarak artacaktır.^{1,3}

Metcalfe yasasının tipik bir izdüşümü olan Internet, 20 yıl boyunca akademik ve bilimsel camialar içinde az sayıda kullanıcıyla sınırlı kaldı. Son bir kaç yıl içinde iki basit ama yetenekli yazılımın - World Wide Web (HTML) formu ve şebeke tarayıcıların (browser) ortaya çıkışıyla Internet, ayrıntılı teknik bilgi gerektirmeyen bir çoğul ortam yapısına haline geldi. Artık hemen herkes Internet’e ulaşabiliyordu. Bu da değerinin hızla artmasına yol açtı. Şebekeleme teknolojisindeki son yenilikler Internet’ten yararlanabilecek çevre-leri daha da genişletmeyi vaat ediyor.^{1,3}

Internet’in etki gücü, sadece kullanıcı sayısının hızla artmasına bağlanmaz. Bugün dünyada 25-40 milyon arasındaki kullanıcı sayısının yüzyıl sonunda 200 milyonu bulması beklenmektedir. Ama, Internet’in toplumsal etkisini sadece sayılara indirgemek doğru olmaz. Internet, iletişime büsbütün bir boyut kazandırmıştır.^{4,6}

Bankacılık ve finans sektöründen sonra veri işleme ve buradan elde edilecek bilgi ile en sık karşı karşıya kalan sağlık sektöründe özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hekimlerin istedikleri bilgiye en hızlı biçimde ulaşma ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaca olan cevap ise son yıllarda hakkında sıkça söz edilmekte olan Internet içerisinde bulunmaktadır.^{4,6}

Birinci basamak sağlık kurumlarındaki günlük klinik çağ-lışmaları sırasında çeşitli sorular ve bilgi tazeleme ihtiyacı ile karşı karşıya kalacak olan hekime en güncel, güvenilir ve birinci elden bilgiyi sunma sorunun çözümünün internet içerisinde yattığı düşünülmektedir. Bunun sonucu, verilen sağlık hizmetinin etkinliği ve kalitesindeki artışın popülas-yon üzerindeki yansımaları ile değerlendirilebilecektir.^{4,7}

Aşağıda sırası ile bir hekimin Internet üzerinde başvurabileceği çeşitli kaynakların derlemesi bulunmaktadır. Son iki yıl içerisinde, Türkiye kaynaklı Internet siteleri de kullanıcıların çeşitli ihtiyaçlarına yanıt bulma gayesi ile hekim-ler arasındaki ve hastaları ile olan etkileşimlerini artırma hedefini gütmektedir.

Elektronik Posta:

Internet Address Finder: “<http://www.iaf.net/>”

Who Where?: “<http://www.whowhere.com/>”

Listeserv Directory: “<http://www.tile.net/tile/listserv/>”

Tarama Motorları:

Alta Vista: “<http://altavista.digital.com/>”

InfoSeek: “<http://www.infoseek.com/>”

Lycos: “<http://www.lycos.com/>”

WebCrawler: “<http://webcrawler.com/>”

Kaynak Listeleri:

CliniWeb - World Wide Web üzerindeki klinik bilginin indeksi:

“<http://www.ohsu.edu/clinweb/>”

Hardin Meta directory of Internet Health Sources:

“<http://www.arcade.uiowa.edu/hardin-www/md.html>”

Web Üzerindeki Hastaneler:

“<http://neuro-www.mgh.harvard.edu/hospitalweb.nclk>”

Aile Hekimliği ile İlişkili Kaynaklar Listesi:

“<http://wiews.vcu.edu/wiews/fab/volc-r.html>”

World Wide Web üzerindeki Aile Hekimliği Eğitim Programlarının Listesi:

“<http://www.webcom.com/wooming/residenc/famp-rac.html>”

Martindale’s Health Science Guide-Primary Care:

“http://www-sci.lib.uci.edu/~martindale/Medical_Clinical.html”

Medical Matrix - Klinik Tıp Internet Kaynaklarına bir Rehber:

“<http://www.medmatrix.org/>”

MedWeb-Biyomedikal Internet Kaynakları:

“<http://www.cc.emory.edu/WHSC/medweb.html>”

MedWeb-Tıbbi Merkez ve Tıp Okullarının Listesi:

“<http://www.cc.emory.edu/WHSC/medweb.schools.html>”

WWW Sanal Tıbbi Kütüphanesi:

"http://www.ohsu.edu/cliniweb/www/all.html"

Dergiler:

American Family Physician:

"http://www.aafp.org/family/afp/"

Family Practice Management:

"http://www.aafp.org/family/fpm/"

The Journal of Family Practice:

"http://www.phymac.med.wayne.edu/jfp/jfp.htm"

Journal of the Amerikan Medical Informatics Association (JAMIA):

"http://amia2.amia.org/default.html"

New England Journal of Medicine:

"http://www.nejm.org/."

The Lancet:

"http://www.thelancet.com/"

Eğitim:

The American Association of Family Physicians Vakfı Sağlık Eğitim Programı:

"http://research.med.umkc.edu/aafp/pt_ed.html"

Amerikan Medical Informatics Association Aile Hekimliği/Birinci Basamak Hizmeti Çalışma Grubu:

"http://dragon.labmed.umn.edu/~John/fppcwg/"

The Interactive Medical Student Lounge:

"http://www.geocities.com/Heartland/1756/longe.html"

Internet'in Verimli Kullanımı:

"http://www.medinfo.ufl.edu/cme/fafp97/"

Iowa Üniversitesi Sanal Hastanesi:

"http://www.wh.org/"

Kaynaklar:

Klinik Farmakoloji İlaç Monografıları:

"http://www.cponline.gsm.com/"

Electronic Textbook of Dermatology:

"http://www.telemedicine.org/stamfor1.htm"

History and Physical Checklists:

"http://www.medinfo.ufl.edu/year1/bcs/clist/"

Internet İlaç İndeksi (RxList):

"http://www.rxlist.com/"

Grateful Med (MEDLINE):

"http://igm.nlm.nih.gov/"

NLM PubMed (MEDLINE):

"http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/"

OncoLink-Pennsylvania Üniversitesi Kanser Kaynakları:

"http://cancer.med.upenn.edu/"

University of Iowa Family Practice Handbook:

"http://vh.radiology.uiowa.edu/Providers/Clin-Ref/FPHandbook/FPContents.html"

Diğer Siteler:

Centers for Disease Control and Prevention (CDC):

"http://www.cdc.gov/"

Medscape Clinical Medicine Online Resource:

"http://www.medscape.com/"

Hastalar İçin Kaynaklar:

The American Association of Family Physicians Vakfı Hastalar için Sağlık Eğitim Programı:

"http://www.aafp.org/family/patient/"

Thrive Online:

"http://www.thriveonline.com/thrive/health/lookitup.html"

Shape Up America:

"http://www2.shapeup.org/sua/"

Türkiye'den Tıbbi Kaynaklar:

T.C. Sağlık Bakanlığı:

"http://dns.saglik.gov.tr/"

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi:

"http://medicine.ege.edu.tr/"

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyak Cerrahi Anabilim Dalı:

"http://www.gazi.edu.tr/~soncul/kvc-1.html"

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hematoji-Onkoloji Anabilim Dalı:

"http://www.ato.org.tr/konuk/hemato/hemonk.htm"

Dünya Sağlık Örgütü:

"http://www.who.ch"

Ankara Tabip Odası:

"http://www.ato.org.tr"

İstanbul Haydarpaşa Numune Hastanesi:

"http://www.kilim.com.tr/numune"

Türk Gastroenteroloji Derneği:

"http://www.tip.gazi.edu.tr/~idogan/"

Ankara Eczacı Odası:

"http://www.ato.org.tr/aeo/aeomain.html"

Ankara Patoloji Derneği:

"http://www.ato.org.tr/konuk/patoloji/pato.html"

Bayındır Tıp Merkezi:

"http://www.bayindirtip.com.tr/"

Saygılarımla,

Dr. Efe Onganer

(Haydarpaşa Numune Hastanesi,
Aile Hekimliği Asistanı)

Kaynaklar

1. **La Porte RE, Akazawa S, Hellmonds P ve ark.** Global Public Health and the information superhighway. *BMJ* 1994; 308: 1651-2.
2. **Coirea E.** Medical informatics. *BMJ* 1995; 10: 1381-7.
3. **Neubarth M.** Web fever: catch it. *Internet World* 1995; Apr: 4.
4. **Zielinski C.** New equistites of information in an electronic age. *BMJ* 1995; 310: 1480-1.
5. **Ornstein SM, Jenkins RG, Ury AG.** Computer applications in office practice. *Rakel Textbook of Family Practice*'de. Ed. Rakel RE. 5. baskı. Philadelphia, WB Saunders Company, 1995; 1665-72.
6. **Haywarf R, Kahn G.** Computers in clinical practice. *Managing Patients Information and Communication Patient Education*'da. Ed. Osheroff J. Philadelphia, American College of Physicians, 1995; 93-109.
7. **Shortliffe EH, Marine SA, Shicl L ve ark.** Approaching equit in consumer health information delivery: Net Wellness. *JAMIA* 4(1): 45.